

Téma č. 3:

ÚVOD DO AGREGÁTNÍ POPTÁVKY A AGREGÁTNÍ NABÍDKY**Klíčové pojmy k zapamatování:**

- ✦ Agregátní poptávka
- ✦ Faktory působící na agregátní poptávku (spotřeba, investice, vládní výdaje, čisté vývozy, proměnné hospodářské politiky a vnější proměnné)
- ✦ Křivka agregátní poptávky a její sklon
- ✦ Agregátní nabídka a faktory, které ji ovlivňují
- ✦ Křivka agregátní nabídky v krátkém a dlouhém období a její sklon
- ✦ Formování makroekonomické rovnováhy v krátkém a dlouhém období
- ✦ Porovnání klasického, keynesiánského a neokeynesiánského přístupu

Správně doplňte následující tvrzení:

1. Grafické vyjádření vztahu mezi množstvím reálného poptávaného produktu a cenovou hladinou se nazývá křivka. Se snížením cenové hladiny dochází k množství reálného poptávaného produktu.
2. ⁺ Jestliže množství reálného poptávaného produktu je rovno množství reálného nabízeného produktu, ekonomika dosahuje Pokud se objeví situace, kdy se ekonomika nachází na křivce dlouhodobé agregátní nabídky, hovoříme, že dosáhla rovnováhy při Pokud se objeví v případě, že je reálný produkt pod dlouhodobou agregátní nabídkou, hovoříme o rovnováze při
3. Jestliže se ekonomika nachází pod hranicí svých produkčních možností, snížení agregátní poptávky (*ceteris paribus*, včetně cen vstupů), bude mít za následek cenové hladiny a úroveň reálného produktu.
4. Jestliže cenová úroveň v ČR poroste (*ceteris paribus*), množství stvídávaných českých výrobků a množství stvídávaných výrobků z dovozu
5. Pokud roste cenová hladina, množství stvídávaných peněz, což způsobí reálného poptávaného produktu.
6. Na základě přístupu k agregátní nabídce lze rozlišit tři modely:, a
7. Neokeynesiánský model rozlišuje, zda v krátkém období existují či neexistují zdroje. Pokud volné zdroje existují, krátkodobá křivka agregátní nabídky se nachází v tzv. poli. Jestliže však volné výrobní zdroje neexistují, křivka se nachází v tzv. poli.
8. Klesající průběh křivky agregátní poptávky můžeme vysvětlit například pomocí efektu peněžních zůstatků.

9. Tzv. desinvestice součástí křivky plánovaných agregátních výdajů.
10. Z klasického modelu vyplývá, že ekonomika dosahuje v krátkém i dlouhém období rovnováhy, při níž je vytvářen produkt.
11. Zvýšení peněžní zásoby posouvá křivku agregátní doprava.
12. Kolektivní mzdové dohody bývají často příčinou krátkodobých a strnulostí. Nominální mzdy jsou tak strnulé směrem
13. Tzv. nabídkový šok má za následek pokles reálného *GDP* a zároveň cenové hladiny. Naopak nabídkový šok se projeví v reálného *GDP* a cenové hladiny.
14. Příčinou recese může být i poptávkový šok. V tomto případě dochází k jak reálného *GDP*, tak i
15. V situaci, kdy ekonomové hovoří o makroekonomické rovnováze musí být investice nulové.

Rozhodněte, zda uvedená tvrzení jsou pravdivá (P), či nepravdivá (N):

1. Jakékoliv faktory, které posunou křivku krátkodobé agregátní nabídky doprava, posunou také křivku dlouhodobé agregátní nabídky doprava.
2. ⁺ Jestliže se ekonomika nachází na dlouhodobé křivce agregátní nabídky, dosahuje rovnováhy za plné zaměstnanosti.
3. Inflační mezera znamená, že skutečný reálný produkt je nižší než potenciální.
4. ⁺ Keynesiánci, stejně jako klasičtí ekonomové, předpokládají, že v recesi se křivka agregátní nabídky stává horizontální.
5. Křivka dlouhodobé agregátní nabídky je vertikální, proto že ekonomické síly ovlivňují pouze krátkodobou agregátní nabídku.
6. Největší složkou agregátní poptávky jsou investiční výdaje.
7. V keynesiánském pojetí má křivka agregátní nabídky v krátkém i dlouhém období vertikální průběh.
8. Křivka krátkodobé agregátní nabídky představuje přímo úměrný vztah mezi cenovou hladinou a reálným produktem.
9. Čím více je citlivá agregátní poptávka na změnu cenové hladiny, tím je její křivka méně strmá a dopad na agregátní produkt velký.
10. S růstem úrokových měr roste agregovaná poptávaná množství statků a služeb.
11. Kdykoli ekonomika vstoupí do recese, její křivka agregátní poptávky se posune doprava.
12. Zhodnocení měny země posune křivku agregátní poptávky doprava nahoru.

13. Křivka agregátní poptávky je rostoucí, proto e představuje horizontální součet křivek poptávky jednotlivých ekonomických subjektů.
14. Posune-li se křivka agregátní nabídky doleva, dochází v krátkém období k poklesu reálného produktu a růstu cen.
15. Ekonomika se pohybuje po křivce agregátní poptávky tehdy, kdy se při dané nominální peně ní zásobě mění cenová hladina.

Příklady:

1. Krátkodobá křivka agregátní nabídky (*SAS*) má kladný sklon a dlouhodobá křivka agregátní nabídky (*LAS*) je vertikální. **Vysvětlete.**
2. Předpokládejme, e ekonomika se nachází ve své počáteční makroekonomické rovnováze při plné zaměstnanosti. Pokud ceny vstupů zůstanou konstantní, **ilustrujte graficky** dopad růstu kapitálových výdajů státu na podporu průmyslových zón. Jak bude ovlivněna cenová hladina a reálný *GDP*?
3. Pokud ekonomika produkuje výstup odpovídající přirozené míře nezaměstnanosti, jaký vliv na výši tohoto produktu a hladinu cen bude mít sní ení mzdových nákladů? **Graficky ilustrujte.**
4. Uva ujme výchozí stav ekonomiky na své dlouhodobé makroekonomické rovnováze. Jestli e se ceny vstupů nemění, **ilustrujte graficky** efekt růstu lidského kapitálu v tomto hospodářství.
5. Předpokládejme, e přirozená míra nezaměstnanosti v určité ekonomice dosahuje 4 %. V daném roce však ekonomika vykazuje pouze 2 % míru nezaměstnanosti. **Pou ijte graf** pro ukázkou dopadu růstu cen ropy na makroekonomickou rovnováhu země v daném roce.
6. V současné době ekonomika pou ívá maximálně efektivně svých výrobních faktorů. Jestli e různá ekologická hnutí dosáhnou uzavření některých elektráren v této zemi, **pou ijte grafu** pro zobrazení dopadů těchto opatření za předpokladu, e poptávka po elektrické energii zůstává nezměněna a tedy produkující elektrárny ji jsou schopny uspokojit za cenu vyšších nákladů.
7. Uva ujme případ ekonomiky, která se ve výchozí situaci nachází při plné zaměstnanosti. Tento stav však byl ovlivněn následujícími událostmi:
 - v prvním roce se zvýšily příjmy ze zahraničí,
 - v druhém roce došlo v důsledku rozsáhlých tripartitních jednání k růstu ceny práce a ekonomika dosáhla opět svého potenciálu,
 - v třetím roce byl zaznamenán výrazný populační růst,
 - ve čtvrtém roce centrální banka sní íla mno ství peněz v oběhu, ale toto opatření nedokázalo vrátit ekonomiku do stavu plné zaměstnanosti.

Všechny uvažované události **znázorněte** do jednoho grafu. Počáteční rovnováhu označte bodem "A", rovnováhu v roce 1. bodem "B" atd.

8. Vyjděte z předchozího příkladu, a s pomocí bodového diagramu **načrtněte** vývoj reálného *GDP* (čas naneste na osu x).
9. **Vysvětlete**, co způsobuje záporný sklon křivky agregátní poptávky.
10. Za jakých okolností dosáhne země makroekonomické rovnováhy?

Označte správnou odpověď:

1. Největší část agregovaných výdajů tvoří:
 - a) spotřební výdaje
 - b) investice
 - c) vládní výdaje na statky a služby
 - d) čistý export
2. Makroekonomická rovnováha nastává kdy :
 - a) ekonomika je ve stavu plné zaměstnanosti
 - b) množství poptávaného reálného *GDP* je rovné nabízenému množství reálného *GDP*
 - c) křivka *AD* protíná křivku *SAS* v její vertikální části
 - d) ekonomika vyrábí na hranici svých fyzických výrobních kapacit
3. Tak jak cenová hladina roste, množství reálných peněz:
 - a) stoupá, proto agregované poptávané množství statků a služeb roste
 - b) stoupá, proto agregované poptávané množství statků a služeb klesá
 - c) klesá, takže agregované poptávané množství statků a služeb roste
 - d) klesá, takže agregované poptávané množství statků a služeb klesá
4. Technologický pokrok v modelu *AD-AS* posune:
 - a) obě křivky (*SAS* i *LAS*) doprava
 - b) obě křivky (*LAS* i *SAS*) doleva
 - c) *SAS* doprava, ale *LAS* se nezmění
 - d) *LAS* se posune doprava a *SAS* zůstane beze změny
5. Křivka agregátní poptávky (*AD*) zobrazuje, a při klesající cenové hladině, množství:
 - a) poptávaného reálného *GDP* roste
 - b) poptávaného reálného *GDP* klesá
 - c) poptávaného nominálního *GDP* roste
 - d) poptávaného nominálního *GDP* klesá

6. Se zvyšujícím se množstvím reálných peněz úrokové míry:
- a) klesají, což vede ke zvýšení množství poptávaného reálného *GDP*
 - b) klesají, což vede ke snížení poptávaného množství reálného *GDP*
 - c) stoupají, což vede ke zvýšení poptávaného množství reálného *GDP*
 - d) stoupají, což vede ke snížení poptávaného množství reálného *GDP*
7. Posunutí agregátní poptávkové křivky (*AD*) doprava způsobí:
- a) zvýšení mzdových nákladů
 - b) zvýšení očekávané inflace
 - c) zvýšení daní
 - d) snížení cenové hladiny
8. Dlouhodobá agregátní nabídková křivka (*LAS*) je:
- a) vertikální
 - b) horizontální
 - c) klesající
 - d) rostoucí
9. Snížení mzdových nákladů posune v modelu *AD-AS*:
- a) obě křivky (*SAS* a *LAS*) dolů
 - b) obě křivky (*SAS* a *LAS*) nahoru
 - c) *SAS* dolů a *LAS* se nezmění
 - d) *LAS* dolů, ale *SAS* se nezmění
10. Čím více je *AD* citlivá na změnu cenové hladiny, tím je její křivka:
- a) méně strmá a dopad na agregátní produkt malý
 - b) méně strmá a dopad na agregátní produkt velký
 - c) více strmá a dopad na agregátní produkt malý
 - d) více strmá a dopad na agregátní produkt velký
11. Jestliže cenová hladina v ČR poklesne, množství poptávaných českých výrobků:
- a) poklesne a množství poptávaných výrobků z dovozu stoupne
 - b) poklesne a množství poptávaných výrobků z dovozu poklesne také
 - c) stoupne a množství poptávaných výrobků z dovozu stoupne také
 - d) stoupne a množství poptávaných výrobků z dovozu poklesne
12. Na základě přístupu k *AS* lze rozlišit tři modely:
- a) klasický, postklasický a keynesiánský
 - b) klasický, neoklasický a neokeynesiánský
 - c) klasický, keynesiánský a neokeynesiánský
 - d) klasický, keynesiánský a postkeynesiánský

- 13.** Za pozitivní poptávkový šok můžeme pravděpodobně považovat:
- populační růst
 - snížení míry zdanění osobních důchodů
 - pokles úrokových měr
 - vše výše uvedené
- 14.** Za negativní nabídkový šok můžeme pravděpodobně považovat:
- snížení míry zdanění podnikatelských zisků
 - snížení cen surovin
 - růst mzdových nákladů
 - růst peněžní zásoby v ekonomice
- 15.** Keynesiánci se obvykle soustřeďují na analýzu:
- krátkého období
 - dlouhého období
 - krátkého i dlouhého období
 - neplatí žádná z uvedených možností

ÚVOD DO AGREGÁTNÍ POPTÁVKY A AGREGÁTNÍ NABÍDKY - ŘEŠENÍ

Doplňte tvrzení:

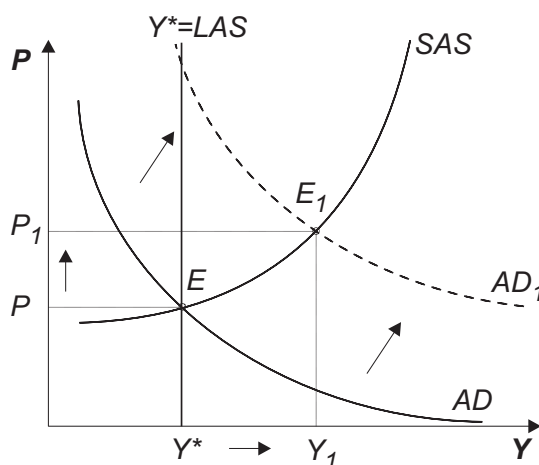
- agregátní poptávková, růstu
- ⁺ ekonomické (vnitřní) rovnováhy, plné zaměstnanosti, nezaměstnanosti
- pokles, snížení
- klesne, stoupne
- klesá, snížení
- klasický, keynesiánský, neokeynesiánský
- volné výrobní, keynesiánském, klasickém
- reálných
- nejsou
- makroekonomické, potenciální
- nominální, poptávky
- mzdových, cenových, dolů
- negativní, růst, pozitivní, zvýšení, poklesu
- negativní, poklesu, cenové hladiny
- nechtěné (neplánované)

Pravdivost výroků:

1. N 2⁺. P 3. N 4⁺. N 5. N 6. N 7. N 8. P 9. P 10. N 11. N 12. N
13. N 14. P 15. P

Příklady:

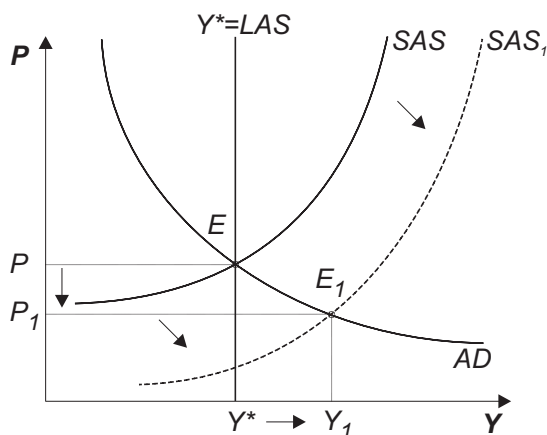
- 1. Agregátní nabídka** představuje mnoství produkce, kterou sektor firem vyrábí a nabízí při určité cenové hladině. Z hlediska **krátkodobého** chování získává křivka agregátní nabídky (*AS*) pozitivní sklon. Pod vlivem rostoucí poptávky (graficky posuny křivky *AD* doprava) dochází postupně ke změnám produktu a cenové hladiny. S růstem *AD* roste nejprve objem nabízené produkce a cenová hladina se nemění. Důvodem jsou fixní složky nákladů produkce (regulované ceny vstupů, dlouhodobě uzavřené smlouvy mezi podniky se stabilními cenami dodávek, dlouhodobé nájemní smlouvy, kolektivní smlouvy o mzdových sazbách aj.). Dalším růstem *AD* však ji dochází k zapojování dodatečných variabilních výrobních vstupů, což se promítne v růstu jednotkových pracovních nákladů. Následuje růst cen statků a tedy cenové hladiny. Křivka *AS* nabírá kladný sklon. **V dlouhém období** vyvolá růst cenové hladiny tlak na růst mezd (po celé období růstu *AD* byly nominální mzdové sazby fixní a reálné mzdové sazby klesaly). I ceny ostatních nákladových položek se stávají pružnými a přizpůsobují se změněné úrovni cenové hladiny. Rostou firemní náklady, objem produkce se nezvyšuje a inklinuje ke své potenciální úrovni. Křivka *AS* se stává vertikální.
- 2. Růst kapitálových výdajů státu na podporu průmyslových zón** zvýší objem *AD* (graficky jde o posun křivky *AD* doprava - obr. č. 3.1.). Výsledným efektem bude nepatrné zvýšení agregátního produktu relativně vzhledem k růstu cenové hladiny. Nová rovnovážná situace nastane krátkodobě v bodě E_1 .

Grafické znázornění:

obr. č. 3.1

3. **Snížení mzdových nákladů** za této situace zvýší objem nabízené produkce (graficky posune křivku *SAS* doprava - obr. č. 3.2). Při nezměněné úrovni *AD* dojde ke snížení cenové hladiny v ekonomice a nová krátkodobá rovnováha bude nalezena v bodě E_1 .

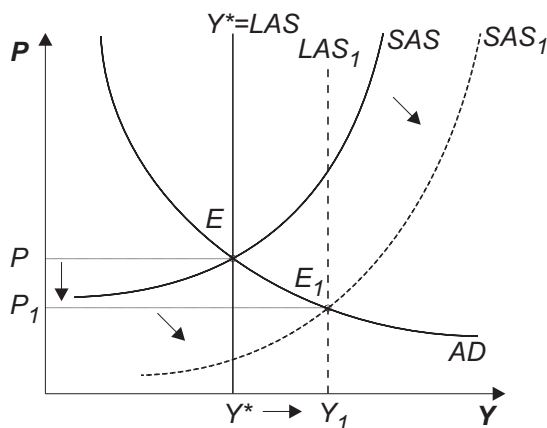
Grafické znázornění:

obr. č. 3.2

4. Rozsah **kapitálového vybavení ekonomiky** (včetně úrovně lidského kapitálu) determinuje její potenciální výrobní možnosti. Zvýšení množství disponibilních výrobních faktorů, jako např. rozšíření výrobního kapitálu, přirozený přírůstek ekonomicky aktivního obyvatelstva či příliv pracovní síly ze zahraničí ovlivňují velikost potenciálního produktu neboli faktory ekonomického růstu. Jejich vliv je v modelu *AD-AS* vyjádřen pohybem krátkodobé křivky *AS* po uplynutí delšího období doprava, za současného zvýšení křivky *LAS*. V podstatě se zde jedná o grafické znázornění kapacitotvorného efektu těchto faktorů. V našem příkladě najde hospodářství novou dlouhodobou rovnováhu v bodě E_1 (viz obr. č. 3.3).

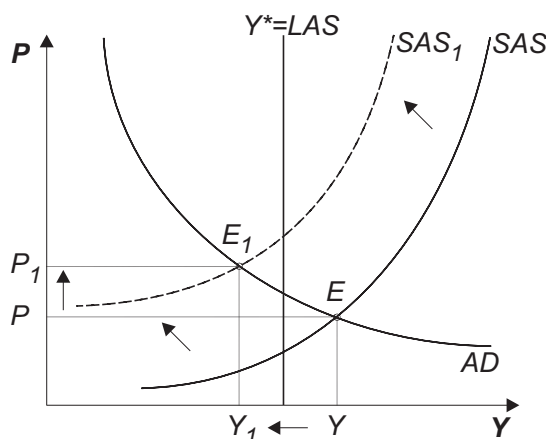
Grafické znázornění:

obr. č. 3.3

5. Situaci opět znázorníme za předpokladu *ceteris paribus*. Původní krátkodobá rovnováha se nachází v bodě E , v průsečíku křivky AD a SAS (skutečná míra nezaměstnanosti je nižší než míra přirozená). Zvýšení ceny ropy povede ke změně nákladů na suroviny směrem nahoru. Při každé úrovni produktu dojde tedy ke zvýšení cenové hladiny a křivka SAS se posune směrem nahoru doleva. Výsledkem tohoto procesu může být nalezení takové nové krátkodobé rovnováhy, jako na našem grafu. Rovnováhná situace je charakterizována bodem E_1 s cenovou hladinou P_1 a úrovní nabízeného produktu Y_1 (viz obr. č. 3.4).

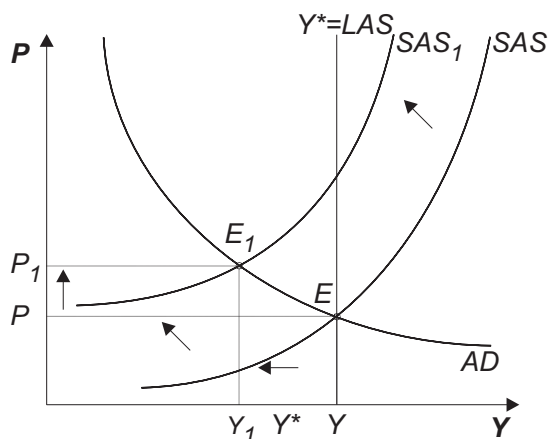
Grafické znázornění:

obr. č. 3.4

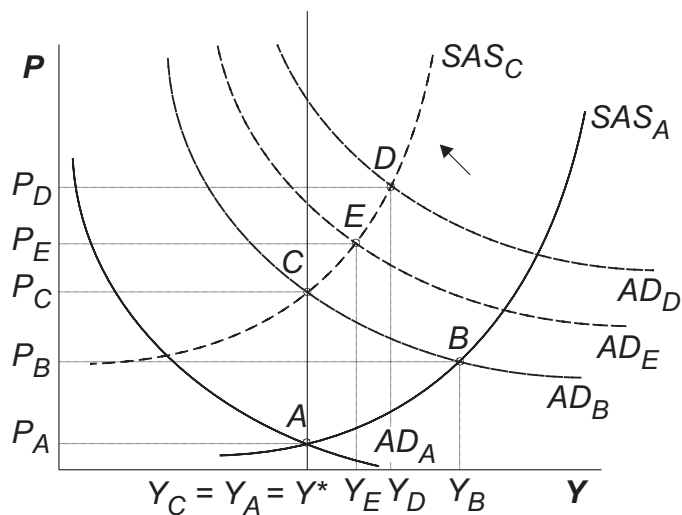
6. V tomto případě se jedná o jednu z podob **negativního nabídkového** šoku. Zvýšení nákladů na produkci elektrické energie zvýší náklady dalších výrobců, které je promítnou do cen svých produktů. Makroekonomickým důsledkem nárůstu cen v tomto případě potom bude snížení AS v ekonomice (graficky posun křivky SAS doleva nahoru) a nalezení nové krátkodobé rovnováhy v bodě E_1 (viz obr. č. 3.5).
7. Řešení znázorňuje následující graf (viz obr. č. 3.6). Vycházíme z počáteční ekonomické rovnováhy v bodě A (průsečík křivky AD_A , SAS_A a LAS). První situace – růst příjmů ze zahraničí – zvyšuje úroveň AD (křivka AD_B). Nová krátkodobá rovnováha systému se nyní nachází v bodě B (dochází k zvýšení rovnovážného produktu Y_B a rovněž cenové hladiny na úroveň P_B). Situace ve druhém roce je znázorněna posunem křivky SAS_A . Produkt se vrací na svůj potenciál $Y^*=Y_C$ a v ekonomice dochází k dalšímu růstu cenové hladiny (P_C). Rovnováhný stav je znázorněn bodem C . Populační růst se projeví opět ve zvýšení AD (nová křivka AD_D). Nová krátkodobá ekonomická rovnováha se nyní nachází v bodě D na průsečíku křivek AD_D a SAS_C . Snížení množství peněz v oběhu ve čtvrtém roce sníží AD do pozice AD_E . Výsledná makroekonomická rovnováha po všech uvažovaných situacích bude nalezena v bodě E na průsečíku křivky AD_E a SAS_C . Oproti výchozí situaci došlo v ekonomice k růstu cen na úroveň P_E i k růstu rovnovážné úrovně produktu na Y_E .

Grafické znázornění:

obr. č. 3.5

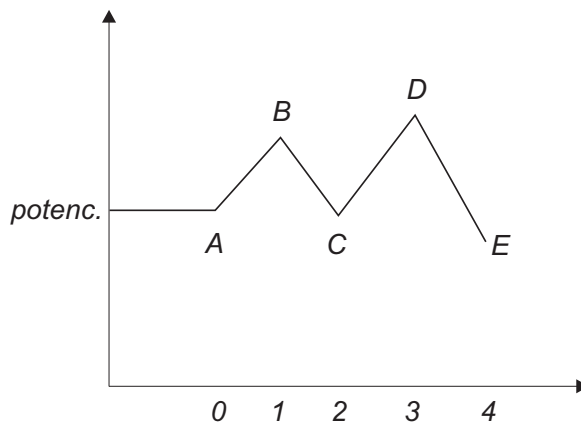
$Y^*=LAS$

obr. č. 3.6

8. Bodový diagram:

Grafické znázornění:

obr. č. 3.7

- 9. Agregátní poptávka (*AD*)** představuje objem celkových plánovaných výdajů na nákup statků a služeb při určité cenové hladině. Se změnou cenové hladiny se mění objem celkových plánovaných výdajů nepřímou závislostí. Záporný sklon křivky *AD* je standardně vysvětlován následujícími skutečnostmi: pokles cenové hladiny způsobí růst kupní síly peněžních zůstatků ekonomických subjektů, kteří se takto stávají bohatší. Se stejným množstvím nominálních peněz mohou pak nakoupit více statků a služeb. Rostou tedy jejich spotřební výdaje. Tyto rostoucí výdaje mohou být směřovány i k nákupu finančních aktiv, např. obligací. Následuje růst cen těchto finančních produktů a pokles nominální úrokové sazby, což může mít za důsledek růst poptávky po investicích či statcích dlouhodobé spotřeby. S poklesem domácí cenové hladiny (relativně vůči zahraničí) bývá spojena rostoucí poptávka zahraničních subjektů po statcích dané ekonomiky, které jsou nyní levnější. Současně domácí spotřebitelé pravděpodobně upustí od nákupu nyní dražších zahraničních produktů a svou poptávku přesměrují k domácí produkci. Ve všech uvedených případech se jedná o posun "po" křivce *AD* a tedy o změnu poptávaného množství produkce vlivem změn cenové hladiny.
- 10. Za makroekonomickou rovnováhu** lze označit situaci, kdy úroveň produktu se nachází na své rovnovážné úrovni. Rovnovážnou úroveň produktu rozumíme velikost produktu nabízeného podniky při určité cenové hladině, při které je tento produkt stejně velký jako agregátní poptávka. Při této úrovni produktu neexistují tlaky na jeho změnu (ani ze strany poptávky, ani ze strany nabídky). Cenová hladina, při které je produkt rovnovážný, je rovnovážnou cenovou hladinou. Makroekonomické rovnováhy lze dosáhnout v krátkém období i s nevyužitými disponibilními zdroji. V dlouhém období se rovnovážný produkt ustaluje na své potenciální úrovni při plné zaměstnanosti a stabilitě cenové hladiny.

Označte správnou odpověď:

1. a 2. b 3. d 4. a 5. a 6. a 7. b 8. a 9. c 10. b 11. d 12. c 13. d 14. c 15. a